

אין עור מלכוד
עיר יהוד ומיוחדת

בית שלמה

פרוייקט ה'תשנ"ב כסא ודארץ' קדם רגלי אי יזה בית אשר תבנו לי יאי יזה מקום מנוחה

פרשת ראה תשפ"ב

גליון 305
נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ד אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' זאב ב"ר משה חיים
הגה"ק רבי יהושע אב"ד קראקא ב"ר יוסף
הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר אברהם אביש
הגה"ק רבי שמואל סלנט ב"ר צבי הירש
הרה"ק רבי יוסף מאיר ב"ר אברהם יהושע
העשיל
הרה"ק רבי אברהם רב ב"ר מנחם נחום
הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען ב"ר
ישראל אברהם
הרה"ק רבי ישראל ב"ר יצחק
הרה"ק רבי חנוך העניך ב"ר שמואל
הרה"ק רבי אליעזר ב"ר ישראל מוויזניץ
הרה"ק ישכר בער מנרבורגא ב"ר יצחק
הרה"ק רבי משה זושא ב"ר יצחק מאיר
הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד
ב"ר חיים מצאנז

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (י"א, כ"ו)

ידוע כי פרשת ראה נקראת תמיד או בשבת מברכים חודש אלול או בראש חודש אלול עצמו וניתן לראות בס"ד קשר בין הפרשה לבין זמן קריאתה שכן אלול הוא זמן שעל האדם לערוך חשבון נפש לפני הימים הנוראים ולכן פותחת הפרשה במילים ראה אנכי נתן לפניכם היום (הרמוז על יום ראש השנה כנודע) ברכה וקללה היינו להזכיר לאדם לפני שתגיע ליום הדין שים על לבך מה תרצה שיהיה לך בשנה הבאה ברכה או ח"ו קללה וכמובן האדם רוצה ברכה ובשביל להשיג את הברכה ולבטל מעליו את הקללה צריך לעשות את שלושת הדברים ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה ולכל הנ"ל יש רמז בפרשה שכן תשובה נרמז בפסוק "ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר נתן לפניכם היום" (יא, לב) ורש"י בריש פרשת בחקותי מפרש את המילים ואת מצותי

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (י"א, כ"ו)

כתב הרב חיים יהודה מאיר הגר בספרו זכר חיים "יש לומר עפ"י הגמרא כתובות קי"א טוב המלביץ שיניו לחבירו (שמראה לו פנים שוחקות) יותר ממשקהו חלב שנאמר ולבן שינים מחלב אל תאמר ולבן שינים אלא לבון שינים. גם ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל בפ"ק דב"ב (ט ע"ב) הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות ע"ש. והיינו שאף שלפי השכל האנושי בפשטות צדקה וגמ"ח הנתונים מיד ליד במובן הגשמי הוא הצדקה הגבוה ביותר משמע כאן לפי המאמרים הנ"ל שישנם העומדים עוד למעלה מאלו האמורים והיינו הסבר פנים יפות או השינים הלבנים כמאמרו של ר' יוחנן שאף שבאלו הכוחות אין תועלת וחסר ממשית

תשמרו "הו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר ולמדתם אתם ושמרתם לעשותם" וידוע שלפני לימוד התורה יש להרהר בתשובה וכן צריך שכל לימוד התורה יהיה כדי לדעת לקיים את מצוות התורה כך החזור בתשובה צריך ללמוד מה עליו לתקן להבא. תפילה נרמז בפסוק "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (יב, ה) שמדבר על כך שיש להקריב קרבנות רק בבית המקדש וידוע שתפילה היא במקום קרבן כמו שכתוב וגשלמה פרים שפתינו. צדקה נרמז בפסוק "כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו" (טו, ח) שמדבר על מתן צדקה לעניים. ואם יזכה האדם לעשות את אלו השלושה יזכה שהקב"ה יעביר ממנו את רוע הגזרה ויכתב ביום הדין לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום

כמוכן אלא טובה נפשית רוחנית מ"מ הוא גבוה יותר וטוב המלביץ שיניו לחברו יותר ממשקהו חלב וע"כ המפייסו בדברים חשוב יותר מן הנותן.

והנה בפרשה זו מצינו הרבה בעניין התפקיד הקדוש הזה של צדקה וגמ"ח עשר תעשר, פתוח תפתח את ידך, ונותן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו וגו'. וזה הנרמז גם בד"ר בריש הפרשה כאן ראה אנכי נתן לפניכם היום כוח ענקי בחי' צדקה ונתינה אבל היא נתינה שרק נראה לעין ואין אבר אחר מרגיש בו ברכה וקללה בזה הכוח טמון הכוח הפנימי שבאדם שבו ניתן להכיר את הבין אדם לחברו לברכה או לקללה ח"ו" עכל"ק

"המוציא אתכם מארץ מצרים והפדך מביט עבדים להדיחך מן הדרך אשר צנף ה' אלקיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך" (יג,ו)

קדושת דמים שאינו חל על עצם הנפש, ולכן מידי שיעבוד אינו מפקיע ע"י פדיון, היינו תפילה עם תשובה וצדקה, אבל תורה שהיא חיי עולם ודבוקה אל הנפש בעצמו, גם בהיעדר החומר המפקיע מידי שיעבוד בלא פדיון, וזה מה שקדושת דמים חל על החומר לכן חמץ במועד לא מעל, שאין עליו שווי, אבל קדושת הגוף אעפ"י שאין שווי כמו חלב של נותר שאין שוה כלום, ואעפ"כ מעל, כמוש"כ תוספות ישנים בכריתות יעו"ש ודו"ק. עכל"ק

"איש כמותנת ידו ככרפת ה' אלקיך אשר נתן לך" (ט"ז, י"ז)

פעמים אנו מוצאים אנשים שאומרים אם הקב"ה יפנה לי זמן אני אלמד תורה, אם הקב"ה יתן לי הרבה כסף אני אתן הרבה צדקה ויש לדעת כי פעמים הקב"ה חפץ כי האדם הוא זה שיעשה את הצעד הראשון במסירות נפש ואז הקב"ה יעזור לו להמשיך הלאה כגון

שאם האדם עסוק וטרוד ובכל זאת משתדל בכל כוחו לפנות לעצמו זמן לשבת וללמוד או אדם שאין לו הרבה כסף שנותן צדקה במסירות אמיתית עד כמה שידו מגעת ואז כאשר הקב"ה רואה את השתדלותו של האדם הוא עוזר לו להגביר את מעשיו הטובים.

ודבר זה נלמד מהפס' הג"ל שכן היה צריך להיות כתוב כברכת ה' אשר נתן לך לפני נתינת מתנת ידו של האדם אלא מכאן משמע שלפי כמות מתנת ידו של האדם כך תהיה הברכה שהקב"ה ייתן לו

וכך בכל דבר ועניין הברכה באה לאדם לפי רמת וכמות המסירות נפש שהאדם השקיע קודם הברכה על כן יתאמץ האדם ללמוד תורה ולקיים תורה ומצוות גם כשקשה וסוף הקב"ה יעזור כמו שכתוב הבא להטהר מסייעין בידו

משנת הצדיק – הרה"ק חכם אברהם חכם זצוק"ל זי"ע – ד אלול (רביעי)

הרב אברהם חכם נולד לאביו חכם עזריה ולאמו לאה בשנת תרמ"ב (1882) בסנדג' שבכורדיסטן הפרסית. את ראשית תורתו קיבל מאביו חכם עזריה, שהיה מחכמי העיר ומדייניה. לאחר פטירת האב, נתמנה אחיו של חכם אברהם חכם לרב העיר. לאחר שנפטר גם האב, חכם אברהם חכם אימץ את בניו, והחליפו כרב העיר. בשנת תרע"ב (1912) עבר לשמש כרבה של העיר כרמנשאה, בה היו באותה עת כששת אלפים יהודים. הרב אברהם חכם עסק בכל מלאכות הקודש. נוסף על תפקידיו כרב העיר, היה גם אחראי על החינוך התורני בבית הספר של חברת 'בל ישראל חברים', שרבים מילדי ישראל שבועיר למדו בו. בתוקף תפקידו קשר קשרים טובים עם מושל העיר וחכמי המוסלמים, בקשרים אלו השתמש לעזרת היהודים בעירו ואף לעזרת יהודי ערים אחרות. אהבת ארץ ישראל יקדה בליבו. בערב פסח תרצ"ו (1936) חכם אברהם חכם עלה לארץ ישראל, והתיישב בשכונת הבוכרים. בשנת תש"ב (1942) עבר לכהן כרב המושב בית חנן, ולאחר כשנה עבר לראשון לציון ושימש כרבם של קהילת האורפלים. עם קום המדינה חזר לירושלים, והקים בית כנסת 'תפארת ירושלים' וכן את ישיבת 'מגן אברהם'. בשניהם שימש כרב, כדרשן וכמנהיג רוחני.

בליל שבת ראש חודש אלול, כמה ימים לפני פטירתו אמר לאשתו כי הוא אינו רואה את דמותו בבוס הקידוש והוא חושש שקיצו קרב. ביום ד' אלול תשכ"ד (1964) בחצות הלילה, קם ממיטתו, נטל ידיו וכרע בפתח החדר סמוך למוזוה. כאשר ניגשה אליו אשתו, ביקש ממנה מגבת. לאחר שניגב את ידיו ובירך כהלכה הניח ראשו על כתפיה של אשתו וכך יצאה נשמתו בקדושה ובטהרה.

ספרו היחיד הוא 'ספר יזרעאלי' – דרושים ופרושים לכל פרשיות התורה. ספר זה כתב וערך במשך שנים רבות אך רק כחודשיים לפני פטירתו מסרו לדפוס. וכך כתב הרב בעניין הצדקה ויבא קין מפרי האדמה – ודרשו חכמינו זיכרונם לברכה: קין הביא מפרות הכחושים, כי לא בחפץ וברצון הביא את המנחה, כי אם במקרה, על כן הביא מפרות הכחושים, הנושרים מאליהן מהאילן, אחרי שאכל בעצמו הפירות המבושלים והחשובים. והתורה אמרה: 'קרבן ראשית תקריבו'. וכן אמר שלמה המלך, עליו השלום: 'מלווה ה' חונן דל' – ולא כמו איזה בני אדם, בעת שרוצים ליתן צדקה לעניים, נותנים איזה פרורי לחם או מה שנשאר מתבשיל פאה בקערה, שראוי לזריקה, ודבר מאוס אולי בהכרח יאכל אותו העני או זורק אותו. או אם רוצה לתת לו כסף, יחפש אולי אם ימצא אצלו איזה פרוטה או בעד קופה של צדקה או לבעלי בתים צנועים או לתלמידי חכמים או לילדים יתומים וכיוצא. על כן כל בר ישראל, שנותן צדקה, ייתן בעין יפה ומדבר החשוב והמובהר."

וכך דרש את מאמר הגמרא 'יעקב אבינו לא מת' – ותמיד בכל פינות העולם, קוראים אותו בשם ישראל. ויש, ראיתי בעיני, באיזה ערי פרס, לאיזה תלמיד חכם או לוי או כהן, שהיה בעל זקן ועוסק בתורה, הגויים היו קוראים אותו 'עקובי' – זאת אומרת מבניו ומורעו של יעקב. אם כן, יפה נדרשו: 'יעקב אבינו לא מת', ולעולם לא ימות כי אם הוא חי. והאל יתברך יחינו ויראנו נפלאות בזכות יעקב אבינו, עליו השלום."

עוד כתב הרב בספרו היזרעאלי 'יש ארבעה מיני עשירות: א. צדיק שהוא עשיר במצוות ובמעשים טובים שלא עבר עבירה מימיו נקרא עשיר במצוות. ב. חכם שהוא מלא וגדוש בתורה בחידושים בדרושים לדרוש ברבים ולהוכיח. ג. עשיר בעשירות ממון דעלמא. ד. עשיר שאבריו שלימים וחוקים ובראים ויכול לעבוד להתפרנס ולנסוע ממקום למקום, כמו שכתבו חז"ל איזהו עשיר – כל שיש לו עיניים שיניים ידיים רגלים.

וכנגדם יש ארבע מיני עניות: א. רשע בעל עבירות שלא עשה מצוות. ב. טיפש ועם הארץ שלא למד תורה. ג. עני בעלמא שאין לו כלום. ד. סגי נהור או אילם או גידם או חיגר וכיוצא. על כן, גם את זה לעומת זה עשה האל-לוהים כדי לזכות זה בזה. כיצד – צדיק מזכה לחייו, ומוכיחו, ומוריו בדרך נבונה, ומחזירו למוטב כנוצר בוהר הקדוש – נמצא זוכים זה בזה. התלמיד חכם מלמד תורה לעם הארץ או דורש ברבים, ומקהיל קהילות ודורש להם בדיני תורה, ושומעים ולומדים ממנו – נמצא זוכים זה בזה. עשיר נותן מממונו לצדקה, והעני מתפרנס מהצדקה, שנותן לו – נמצא זוכים זה בזה. ומי שהוא שלם באבריו – אם רואה סגי נהור, ואוחז בידו, ומעבירו על הפתחים, וממקום סכנה, או חיגר ומרחם עליו, ואוחז בידו, אזי גם זוכים זה בזה כמו בעניין יששכר וחבולון."

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

מכתב סופר – הרה"ק רבי שמעון ב"ר משה סופר זצוק"ל זי"ע

"רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּה וּקְלָלָה" (י"א, כ"ו)

מצוות ה' שיזכה עי"כ לעולם הבא וליהנות מזיו השכינה ועיקר הקללה שיורחה ממחיצתו של הקב"ה ויהיה משועבד תחת המול והכוכב

והש"ה ראה אנכי נותן לפניכם היום דייקא ברכה וקללה דהיינו ברכה וקללה גופנית את הברכה פי' יעודי העולם הזה ברכה גופנית טפל לעיקר הברכה שהיא אשר תשמעו אל מצוות ה' אלווקי היא הברכה האמיתית והקללה הגופנית טפלה להקללה העיקרית לטור ממצוות ה' הגורם ללכת אחרי אלוקים אחרים, שיהיה נתון תחת מזלות, להברכה והקללה הנ"ל העיקריים נתתי לכם ברכה וקללה גופנית ואמר הטעם מפני אשר לא ידעתם שאין אתם עוד במדרגה הלזו להשיג טוב עולם הבא והנאה רוחנית

וידוע הדקדוק אשר תשמעו הוה ליה למימר אם תשמעו ומילת היום מיותר, גם אשר לא ידעתם קשה להבין. וי"ל דידועים דברי הרמב"ם בפירוש המשניות (פרק חלק) שכל ההבטחות שהבטיחה התורה הקדושה משכר עולם הזה ארץ זבת חלב ודבש, ונתנה הארץ יבולה, וברך פרי בטןך וכדומה, הוא רק כמו המלמד שאומר לנער קטן קרא ואתן לך אגוזים, עד ירחיב שכלו וירבה השגתו ויבין הטוב האמיתי בהשגה גמורה, כן הבטיח הקב"ה לעמו מתענוגי עולם הזה שיקבלו התורה, כי הבלתי שלם אין לו השגה מאור התורה וטובה וטוב העולם הבא והנאות זיו השכינה אמנם כשיגיעו למעלת החכמה אז יבינו לאחריתו כי אין לתענוגים אלו התכלית המכוון מעבודת ה' רק אחריתם ישגה מאד בעולם הבא, נמצא דעיקר ברכה בשמוע אל

סגולה לפרנסה – ניתנת צדקה

בהרווחה לכך הקב"ה ייתן להם ברכה ביותר, כדי שאז חלק הכהנים ולווים בתרומות ומעשרות ג"כ יהיה מרובה בריות, ולכך אמר הכתוב עשר תעשר ר"ל תוציא מעשר שבו תעשיר לכהנים ולווים וא"כ ממילא גם אתה תתעשר דאיך תעשיר לשבט לוי אם לא תתעשר אתה בברכה, ולפי זה מ"ש תתעשר לא אצטריך קרא לפרש זה, אלא כיון דאמר תעשר לאחרים ממילא נודע שגם הוא יתעשר דהא בהא תליא" עכ"ל וממילא כל הרוצה להתעשר יעשר כמו שצריך

נכתב בגמרא תענית (ט ע"א) עפ"י מה שנכתב בפרשתנו "עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר" וכתב הרב בן איש חי זי"ע בן יהודיע, קשה הכתוב אומר תעשר פועל יוצא לאחרים, והוא מוסף אות תי"ו יתר כדי שתחזור הפעולה לעצמו ומנ"ל הא ונ"ל בס"ד דמצינו שלא נתן הקב"ה חלק לשבט לוי הכהנים והלוויים אלא הם מתפרנסים מתרומות ומעשרות ושאר מתנות כהונה שיתנו להם ישראל, ופרשנו שבזה זוכין ישראל בעושר וברכה ביותר, שאם יהיה להם בצמצום לא תהיה פרנסת כהנים ולווים מתרומות ומעשרות